
Montessori w domu – Wspólne odkrywanie przyrody

Wiosenny spacer może być świetną okazją do wspólnego poznawania przyrody, do przeżywania radości z bycia razem, w ruchu i blisko natury, którą dzieci kochają. Oto kilka pomysłów na wspólną zabawę na świeżym powietrzu.

Dąb szypułkowy

Czy widzisz to drzewo?

Czy kiedykolwiek przyglądałeś się drzewom? Tak naprawdę? Często traktujemy drzewa jako coś oczywistego. Nie zastanawiamy się jaką pełnią rolę. Drzewa produkują tlen, którym my oddychamy, dostarczają budulca dla domów, mostów, łodzi, mebli, sztuki, ubrań, papieru... Drzewa dają nam żywność (owoce, orzechy), schronienie, cień... Zastanówmy się, czy zwierzęta również tak wiele zawdzięczają drzewom, co ludzie. W jaki sposób są zależne od drzew? Czy drzewa mają wpływ na swoje otoczenie? Wybierz drzewo i spójrz na nie. Zastanów się razem z dzieckiem: co to konkretne drzewo oznacza dla żywych stworzeń – czy daje cień, schronienie, pożywienie, środek transportu? Jakie stworzenie może korzystać z obecności tego drzewa? Spróbujcie razem zrobić listę tych stworzeń, a potem pogrupujcie je na zwierzęta, które żyją w drzewach lub na drzewach, zwierzęta, które żywią się dzięki drzewom (liście, kora, soki, owoce), zwierzęta, które jako budulca używają drzew i zwierzęta, które podróżują z drzewa na drzewo. Możecie też pogrupować je w zupełnie inny sposób – tym razem według tego jaka część drzewa jest wykorzystywana przez zwierzę. Zastanówcie się z dziećmi, które zwierzęta korzystają z gałęzi drzew i w jaki sposób to robią (np. ptaki wiją gniazda, wiewiórki przemieszczają się), które zwierzęta wykorzystują pień drzewa i w jaki sposób (np. dzięcioły aby znaleźć pokarm i wybudować gniazda, owady do podróżowania i zamieszkania) a które korzystają z liści (np. ptaki kryją się w ich cieniu, wiewiórki wykorzystują je do budowania gniazda, owady zjadają liście i wśród nich się kryją).

Przyjrzyjcie się też różnym drzewom i odkryjcie jak bardzo różnią się one od siebie: wysokością, szerokością, korą, liśćmi, gałęziami. Ile różnych drzew możecie znaleźć w waszej okolicy? W czym są do siebie podobne, czym się różnią? Czy tak samo wyglądają? Czy są tak samo wysokie? Ile mają lat? Tu możemy wyjaśnić dzieciom, że drzewa aby urosnąć z malutkich ziarenek i stać się wysokimi drzewami potrzebują bardzo wielu lat. Trudno określić dokładny wiek drzewa dopóki ono rośnie jeśli nie znamy daty jego zasadzenia. Naukowcy określają wiek drzewa oglądając przekrój pnia drzewa – liczą pierścienie. Niektóre drzewa żyją bardzo długo – dłużej niż ludzie – nawet setki lat (np. dąb). Może w waszej okolicy rosną takie wiekowe drzewa?

Spróbujcie razem „pobyć drzewem” – stańcie jak drzewo, poruszajcie się jak drzewo na wietrze. A na koniec możecie przytulić się do drzewa.

Polowanie na ptaki

Obserwowanie ptaków jest wspaniałym zajęciem. Na dodatek jest ono proste i nie wymaga wielkiego podróżowania – ptaki są niemal wszędzie. Wystarczy wyjść i rozejrzeć się, posłuchać. Możemy wcześniej przygotować listę ptaków do „upolowania” – wytropienia. Ta lista może wyglądać tak: brązowy ptak, kolorowy ptak, duży ptak, mały ptak, ptak lecący, ptak chodzący po ziemi, ptak na drzewie lub krzewie, ptak z długimi piórami w ogonie, ptak w kropki, ptak z paskami na upierzeniu (na głowie, skrzydłach, brzuszku), ptak szukający jedzenia, ptak śpiewający, ptasie gniazdo, ptasie piórko, ptasi trop na ziemi. Listę można zrobić w formie rysunków. Gdy już uda się wam – razem lub osobno – zakończyć polowanie, porozmawiajcie o tym, co było najłatwiejsze do odnalezienia, co najtrudniejsze. Zachęć dziecko do tego, by się zastanowiło dlaczego pewne ptaki (bądź rzeczy) są łatwiejsze do zaobserwowania niż inne. Czy ptaki, które widzieliśmy to te, które żyją w tej okolicy przez cały rok? Które ptaki są najciekawsze dla twojego dziecka? Jeśli tylko znasz nazwy ptaków, podawaj je dziecku. Z czasem lista przygotowana na polowanie będzie mogła zawierać konkretne nazwy ptaków.

Ach te kałuże

Ziemia nazwana jest błękitną planetą, ponieważ 70% powierzchni Ziemi zajmuje woda i jest ona źródłem życia. Większość (bo aż 97%) występującej w przyrodzie wody jest słona – należy do oceanów. Prawie 70% wody słodkiej występuje w formie stałej w lodowcach. Wiedząc o tym wszystkim możemy zupełnie inaczej spojrzeć na deszcz i kałuże.

Wybierz się na spacer z dzieckiem zaraz po deszczu. Znajdźcie kałużę z czystą wodą. Porozmawiaj z dzieckiem skąd się tutaj wzięła. Dlaczego jest tutaj? Jak bardzo może być głęboka? Znajdźcie patyk i użyjcie go do mierzenia głębokości. Najpierw spróbujcie sami określić głębokość kałuży i zaznaczcie to na patyku. Wsadźcie patyk do wody i zobaczcie jaka jest głęboka naprawdę. Czy byliście bliscy prawdy?

Teraz czas na chlapanie się w kałuży. Wy tłumaczmy dziecku dlaczego nigdy nie należy skakać do kałuży bosy – pod powierzchnią wody może kryć się jakiś ostry przedmiot. Po zabawie zastanówcie się czy głębokość kałuży nie zmieniła się. Dlaczego? Znowu użyjcie patyka, aby sprawdzić głębokość kałuży. Czy widzicie jakąś różnicę?

Poszukajcie różnych dostępnych w naturze przedmiotów: małe kamyki, kamienie, kasztany, żołędzie, szyszki, liście czy kwiaty. Rzucajcie je do wody. Czy wszystkie wydają odgłos wpadając do wody? Które robią największy plusk? Które najmniejszy? Dlaczego?

Przyjrzyjcie się powierzchni kałuży. Czy zachowuje się jak lustro? Co w niej widać? Co się dzieje z powierzchnią wody, gdy coś do niej wrzucamy? Jak długo trzeba czekać na to, aby powierzchnia znów stała się gładka?

Zbierzcie więcej naturalnych przedmiotów. Zapytaj dziecko, jak sądzi, które przedmioty będą dryfować, a które zatoną, gdy włożymy je do kałuży. Pogrupujcie przedmioty na dwie grupy – tonące i dryfujące. Teraz czas na doświadczenie – zachęćcie dziecko do sprawdzenia, co faktycznie tonie, a co unosi się na wodzie. Czy udało wam się prawidłowo przewidzieć zachowanie przedmiotów?

Zastanówcie się jak możecie sprawić, żeby przedmioty unoszące się na wodzie przepłynęły przez całą kałużę. Możecie spróbować dmuchać lub wzburzyć wodę wrzucając ciężki przedmiot do kałuży. Czy coś się stało?
Spróbujcie przyglądać się tej kałuży przez kilka kolejnych dni. Przekonajcie się, czy zmienia swoją wielkość i głębokość. Porozmawiajcie o tym dlaczego tak się dzieje.